

Açık Erişim ve Korsan Parti Hareketi Üzerine Bir İnceleme

Serhat Çoban,

serhatcoban17@yahoo.com

Özet: Bu çalışmada açık erişim yaklaşımlarının özelliklerine yer verilecek ve bu özelliklerin Korsan Parti Hareketi ile ilişkiselliği üzerinde durulacaktır. Dünya'daki Korsan Partilerin ortaya çıkış dinamiklerine de değinilen çalışmada Türkiye'de de kurulmaya çalışılan Korsan Parti Hareketi'nin manifestosunu açık erişim yaklaşımlarının argümanları çerçevesinde ele alıp inceleyecektir.

Anahtar Sözcükler: Açık Erişim, Korsan Parti, Korsan Parti Hareketi, Bilgiye Erişim

1. Açık Erişim

Açık erişim bilimsel yayınlara “ücretsiz erişim” olarak nitelenmesinin yanısıra eserin tam bir sürümünün açık erişime, sınırsız dağıtımına, birlikte çalışabilirliğe ve uzun dönemli arşivlemeye olanak sağlaması amacıyla en azından bir çevrimiçi arşivde depolanması anlamına da gelmektedir. Açık erişimin temel mantığı kullanıcıların bilimsel araştırma sonuçlarına kolayca erişmelerine olanak sağlamak ve bu anlamda da araştırmaların etkisini artırmaktır. Basılı ortamdaki bilimsel yayınlara çok sayıda kullanıcının erişebilmesinin zorluğu göz önüne alındığında internet ortamında bir araştırmacı çalışmasını potansiyel olarak bütün dünyadaki kullanıcılara kolayca açabilmektedir. Bu durum da açık erişim önemini günümüzde giderek arttırmaktadır [1] [2].

Açık erişim temelli gelişen hareketlerin üç başat dinamikten beslendiği söylenebilir. İlk dinamik, web teknolojilerinde meydana gelen değişimlerden kaynaklı olup bu değişimler nedeniyle içerikler çok hızlı bir biçimde düşük maliyetlerle paylaşılabilir hale gelmiştir. İkinci dinamik 1960'lı yıllarda açık kaynak kodlu yazılımlar ile ortaya çıkan açık kaynak felsefesidir. Bu felsefi yaklaşım daha sonra çeşitli alanlara sıçrayarak ilerlemesini sürdürmüş ve açık erişimli dergiler, açık textbook denilen ders kitapları, açık ders malzemeleri ve şu anda da Avrupa

Yedinci Çerçeve Programı kapsamında kamuya mal olmuş verilere açık erişimi sağlayan yapıları karşımıza çıkarmıştır. Üçüncü dinamik ise lisanslama konusunda meydana gelen gelişmeleri kapsar. Birçok açık lisans türü olmasına rağmen (Academic Free License, BC Commons, Fair Use Network vb.) bunlardan en öne çıkan Creative Commons'dur. Genel Kamu Lisansı (General Public License) metinlerini temel alan bir sözleşmedir. Eser sahiplerine telif hakkından tamamen feragat etmeden eserlerini paylaşabilme imkânı sağlar [3].

Bu anlamda açık erişimin araştırma literatürünü teknik raporlar, tezler ve çalışma raporları yanında hakemli dergi makaleleri, konferans bildirileri, açık ders malzemeleri, textbookların ücretsiz, çevrimiçi kopyaları da oluşturur. Çoğu durumda bunların kullanımında okuyucular için lisans sınırlaması yoktur. Bu nedenle araştırma, öğretim ve diğer amaçlar için ücretsiz kullanılabilirler [4].

Açık erişimin akademisyenler, araştırmacılar, okuyucular, kütüphaneler ve kurumlar için çok sayıda faydası olduğu belirtilir. Bu faydalar şunlardır; araştırma sonuçları daha çok kişiye ulaşacaktır; atıf oranları yükselecektir; dergilerin etki faktörleri artacaktır; güvenilir, doğru üst veri bilgisi sağlayacaktır; bilimsel iletişimi güçlendirecektir, dergi fiyatlarındaki dengenin korunmasını sağlayacaktır; kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayacaktır [5]

[6].

Bu konudaki önemli gelişmelerden biri kamu fonlarıyla yapılan araştırmaların sonuçlarının açık erişimli olarak arşivlenmesi konusunda ABD, Avusturya gibi ülkelerde gerçekleştirilen yasa tasarısı hazırlanması girişimleri ile ilgilidir. Bu konuda ilk somut adım 2007'nin son günlerinde Amerikan Ulusal Sağlık Enstitüsü yayınlarının açık erişimini zorunlu kılan yasanın parlamentonun onayını almasıyla ABD'de atılmıştır. Diğer bir gelişme ise, açık erişimli dergilerde yayın yapan yazarları yakından ilgilendiren SPARC (The Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition: Bilimsel Yayıncılık ve Akademik Kaynaklar Koalisyonu) girişimidir. Bu girişimin ortaya çıkması, yazarların makalelerini yayınladıkları dergi yayıncısı ile yaptıkları lisans anlaşması ile kendilerine getirilen kısıtlamaları (sınıfta kullanmak, web sayfasında yayınlamak, istediği kişiye göndermek, açık arşive koymak, vb.) önleme çabasından doğmuştur. Bundan dolayı da Creative Commons ve Science Commons ile iş birliği yaparak SPARC Author Addendum geliştirilmiştir. Bu doküman sayesinde yazarların haklarını tamamen yayıncıya devretmemesi konusunda ciddi bir adım atılmıştır. Yazar, SPARC tarafından hazırlanan bu dokümanı doldurduktan sonra kendisine sunulan lisans anlaşmasına ekleyerek yayıncıya sunmakta ve böylece yayım ve çoğaltım hakkının kendisinde kalmasını garantilemektedir [6].

Bilgiye açık erişimi savunan önemli bir isim ise Aaron Swartz'dır. Swartz, 2008 yılında Gerilla Açık Erişim Manifestosunu yayınlamıştır. Manifestoda Swartz saklı kalmış, kilitlenmiş bilginin aktivistler tarafından kamuya açılması gerektiğini ve bunun da ahlaki bir yükümlülük taşıdığını belirtir [7].

Bilginin güç olduğunu, ama tüm güçler gibi bu gücü kendilerine saklamak isteyenlerin bulunduğunu belirten Swartz, yüzyıllar boyunca kitap ve dergilerde yayınlanan tüm bilimsel ve kültürel mirasının, bir avuç özel

kuruluş tarafından gittikçe daha fazla dijital ortama aktararak hapsedildiğini vurgular. Swartz, ancak çok büyük miktarlarda ödemeler yapılarak bu mirasa ulaşılabileceğini, bu durumun ise çirkin ve kabul edilemez olduğunu belirtir. Özellikle de gelişmiş ülkelerin kendi aralarında oluşturdukları ağlardan bilgiye eriştiğini fakat gelişmekte olan ülkelerin bu bilgilere erişmesinin kısıtlandığını, bu ülkelerin ağlardan akan bilgilere erişebilmek için oldukça yüksek miktarlarda ücret ödemesi gerektiğini ifade eder. Gelişmekte olan ülkelerin bilgiye erişimden dışlanmasının ahlaki açıdan da kabul edilemez olduğunu savunan Swartz, dijital ortama aktarılmış tüm bilimsel ve kültürel mirasın herkesin erişimine sunulması için açık erişim hareketi içinde mücadele edilmesi gerektiğini kaydeder. Swartz, gerçekleştirilecek mücadelenin daha önceden kapatılmış bilgileri herkesin erişimine açma açısından güçsüz kaldığını, mücadelenin esasında gelecekte yayınlanacak bilimsel ve kültürel mirasa herkesin erişimini sağlamak adına yapıldığını söyler.

Swartz, adaletsizlik içeren mevcut durumu değiştirebilmek için Gerilla Açık Erişim Hareketi içinde mücadele edenlerin ticari kuruluşlar tarafından korsanlık yaptıkları gerekçesiyle suçlandığına da dikkatleri çeker. Bilgiyi paylaşmanın ahlak dışı bir olay olmayıp tam tersine ahlaki bir zorunluluk olduğunu belirten Swartz, bu anlamda da bilgi paylaşımını gerçekleştirebilmek için sivil itirazlık çağrısı yapar ve Gerilla Açık Erişim içinde herkesi mücadele etmeye çağırır. Bu mücadele; saklanmış, kapatılmış, ticarete sunulmuş bilginin kopyalanarak bütün dünyaya açılması gerekliliği üzerinden gelişir. Gerilla Açık Erişim, telif hakkı sonlanmış ürünlerin bulunarak arşivlenmesini, veritabanlarında gizlenmiş bilgilerin satın alınıp herkesin erişimi için webe konulmasını, ücretli bilimsel dergilerin indirilip paylaşım ağı dosyalarına yüklenmesini kapsar.

Swartz bu mücadele ile tüm dünyaya sadece güçlü bir mesaj göndermekle kalmayacağını ayrıca bilginin

özelleştirilmesine de karşı çıkılacağını kaydeder ve bu kamu kültürü hırsızlığına karşı “Biz geçmişte bir şey yapacağız. Bize katılır mısınız?” der. Swartz, geliştirdiği mücadelenin sonucunda ABD hükümetinin yoğun baskılarına maruz kalmış ve 11 Ocak 2013'te yaşamına son vermiştir [7].¹

Açık erişimin günümüzde kazandığı görünürlük politik alana da yansımış ve kendilerini Korsan Parti olarak ifade eden siyasi partilerin manifestolarına da taşınmıştır.

2. Korsan Partinin Gelişimi

Korsan Parti ilk olarak 1 Ocak 2006 yılında İsviçre'de kuruldu. Korsan parti kendisini tanımladığı internet sitesinde baskı ve sansürden arınmış daha iyi bir dünya için çalıştıklarını belirtmektedir. Partinin 22 Mart 2015 de İsviçre yapılacak genel seçimlere yönelik hazırlık içerisinde olduğu da ifade edilir. İnsanlığın eşsiz bir zaman dilimi içinde yer aldığı belirtilen web sitesinde insanlar arasında -gerçekleşme biçimi itibariyle- iletişimin, bilgiye erişimin, bilginin yayılımının hiç bu kadar basit bir biçimde olmadığını belirtmektedir. Bilginin hızlı dolaşımının katılım ve demokrasi için de önemli potansiyeller barındırdığı ifade edilir. Korsan Parti bilginin kapalı kapılar arkasında saklanmasından ziyade özgürce dolaşmasından yana olduğunu vurgular. Paylaşım kültürünün cesaretlendirilmesini, yasadışı olarak tanımlanmaması gerektiğini savunur. İnsanların mevcut konumları ne olursa olsun yeni teknolojileri kullanabilme fırsatını yakalayabilmesinin sağlanması gerektiği savunulur. Parti insanların gözetim altında iletişimde bulunmasına da karşı çıkmaktadır [8].

¹ Bilişimde özgürlüğü savunan Swartz, JSTOR adlı online arşiv sisteminden milyonlarca akademik makaleyi indirip bedava dağıtmak suçlamasıyla karşı karşıya kaldı ve hakkında ABD Adalet Bakanlığınca 35 yıl hapis ve 1 milyon dolar tazminat cezasına çarptırılması istemiyle dava açıldı. Swartz, 11 Ocak 2013'de yaşamına son verdi.

İsviçre kurulan Korsan Parti'nin yaklaşımlarını savunan birçok parti de değişik ülkelerde kurulmuştur. Dünya'da kurulan Korsan Parti'lerin ülkeleri şunlardır: Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Beyaz Rusya, Birleşik Krallık, Bosna-Hersek, Brezilya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Fas, Finlandiya, Fransa, Güney Kore, Hırvatistan, Hollanda, İspanya, İspanya-Katalonya, İsrail, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kazakistan, Letonya, Lüksemburg, Macaristan, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, Tunus, Ukranya, Yeni Zellanda, Yunanistan [9].

Parti'nin üç temel talebi bulunmaktadır. Bunlar; adaletsiz ve tek yönlü çalışan telif hakları yasalarını yeniden ele alarak değiştirilmek, patent sisteminin ortadan kaldırmak, kişilik haklarına saygılı olunarak özel hayata müdahale edilmemesini sağlamaktır. Korsan Parti, bugünün telif hakları sisteminin yaratıcılığı arttırmaktan çok toplumsal dengesizliklere yol açtığını belirterek sanatçıların yaratıcılığı teşvik edilecek diye toplumun büyük bir kısmının kültürel ifadelerden ve bilgiden faydalanmasının engellenmesinin kabul edilemez olduğunu ifade eder. Korsan Parti, yasaların sadece ticari amaçla yapılan kopyalamayı engellemesi gerektiğini savunur. Kullanıcının yasal haklarını sınırlayan, herhangi bir ürünün kopyalanmasını engelleyen DRM (Sayısal Haklar Yönetimi) gibi teknolojilerin kullanımı yasaklanması gerektiğini belirtir. Kısacası, kültür ürünlerine ve bilgiye erişimin tüm topluma açık olması gerektiğini, kültürün eşit dağılımının ve bilginin paylaşımının toplumun demokratikleşmesinin önünü açacağını savunur [10].

3. Türkiye'deki Korsan Parti Hareketi

Dünyanın başka ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de Korsan Parti kurma girişimleri olmaktadır. Bu çalışma Türkiye'de kurulmaya çalışılan Türkiye Korsan Parti Hareketi'ni ele alacak ve girişimin

manifestosunda savunulan argümanların açık erişim ile ilişkiselliğini inceleyecektir. Bu anlamda da Türkiye'deki Korsan Parti Hareketi'nin web sitesinde yer alan parti manifestosu, açık erişimle bağlantılı olan kısımlar yönünden incelenecektir.

Parti manifestosunun giriş kısmında şunlar yazar:

“Tarih boyunca her tür ‘korsan’ gibi, Korsan Parti Hareketi de çarpık veya işlevini yerine getiremeyen sistemlerin sonucunda ortaya çıkmıştır. Temelini, teknolojinin gerisinde kalmış anlayışlar ve çağın gerisinde kalmış yasalar yüzünden ‘yasadışı’ sayılan tüm temel insan haklarının özgürleştirilmesi ilkesinden alır. Bazı kontrol sahipleri tarafından bu yöndeki eylemlerin ‘korsan’ olarak adlandırılmış olmasına gönderme yaparak kendi kendisini ‘korsan’ ilan etmiştir” [11].

Manifestonun giriş kısmında partinin kendisini korsan olarak tanımlamasının nedenlerine değinilmiştir. Bu nedenlerin temelini sistemsal ve anlayışlardan kaynaklı sorunlara bağlayan metinde “bazı kontrol sahipleri” ifadesi kullanılmıştır. Açık erişim hareketi incelendiğinde de bilginin kapatılması ve belirli kişi ya da kurumların mahremiyetinde saklanması anlayışına karşı güçlü bir karşı çıkış görülmektedir. Bu anlamıyla değerlendirdiğimizde bilginin serbest dolaşımını engellemek isteyen ve bilgiyi kapatmak isteyen kişi ve kurumlara karşı hem açık erişim hareketinin hem de Korsan Parti girişiminin paralel bir biçimde karşı çıktığı söylenebilir. Metnin giriş kısmında yapılan bir diğer vurgu da temel insan haklarının özgürleşmesidir. Açık erişim yaklaşımları da insanların bilgiye erişimini bir hak olarak gördüğünden burada da benzer bir anlayışın olduğu göze çarpmaktadır.

Korsan Parti Hareketi manifesto kısmında kendisini şu şekillerde tanımlar:

“- Küresel konulara, yerel çözümler arayan, yeni bir siyasi yaklaşıma sahip, yenilikçi ve özgürlükçü bir oluşumdur.
- Tarafsızdır, bağımsızdır ve şeffaftır.

- Herkesin katılabileceği, kitlesel paylaşımcı bir harekettir.

- Diğer partilerin yok saydığı veya görmezden geldiği konularda çözüm önerileri ve hedefler sunar.

- Doğası gereği, tartışmalara açık, ortak kararı gözetken, evrensel çözümünü arayan bir anlayışın temsilcisidir” [11].

Açık erişimle ilişkiselliği bağlamında değerlendirildiğinde herkesin katılabileceği, kitlesel ve paylaşımcı bir hareket vurgusu tam da açık erişim hareketlerinin içinde yer aldığı, savunduğu argümanlarla benzeşir. Açık erişim yaklaşımları bilginin birikimli olarak gelişimine vurgu yaparken Korsan Parti hareketi bunu daha da ileriye taşıyarak politik arenada bunun yapılagelmesini doğrudan savunur. Açık erişimde politika yapıcılara, karar alıcılara tavsiye niteliğinde olan bilimin paylaşarak ilerlediği, ilerleyebileceği, gelişebileceği yaklaşımına karşın Korsan Parti Hareketi açık erişim yaklaşımlarının tavsiyelerini politik düzlemde doğrudan gerçekleştirme yönünde hareket eder.

Manifestoda Korsan Parti Hareketi'nin şunları savunduğu ifade edilir:

“- Teknoloji, bilgi ve kültür temel insanlık haklarıdır.

- Her bireye, başta internet olmak üzere, teknoloji imkanlarına azami erişim imkanı sağlanmalıdır.

- Teknoloji kullanımı ile bilgi kaynaklarına ve kültür eserlerine erişim tamamen özgür bırakılmalıdır.

- Kişisel bilgiler ve kişilerin özel kabul ettiği her şey korunma altına alınmalıdır.

- Her şeyin çok daha hızlı ilerlediği ve geliştiği 21. Yüzyıl ihtiyaçlarına yanıt vermeyen, çağın gerisinde kalmış telif ve fikri mülkiyet hakları yasaları yeniden düzenlenerek, süre ve kullanım sınırlamaları yeniden tanımlanmalıdır.

- Üretici ve sanatçıların hakları korunarak, toplum yararına olmayan patent ve lisanslar yerine, daha özgür ve paylaşımcı üretim modelleri geliştirilmelidir.

- Her alanda açıklık ve şeffaflık sağlanmalıdır.

- Düşünce, inanç ve ifade özgürlüğünün tam olarak sağlanması için internet başta olmak üzere tüm iletişim araçlarının etkin kullanımı sağlanmalıdır.

- Tüm bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar için, başta iletişim araçları olmak üzere, insan hayatına ve gelişimine katkı sağlayacak tüm teknolojilerden faydalanılmalıdır” [11].

Korsan Parti Hareketi'nin savunularına bakıldığında açık erişim hareketlerinin de savunduğu yaklaşımları içerdiği net bir biçimde görülür. Teknoloji kaynakları dolayısıyla bilgi kaynaklarına ve kültür eserlerine erişimin tamamen özgür bırakılması argümanı bu durumu nitelendirmektedir. Açık erişim hareketi bilginin önündeki her türlü engelin kaldırılması gerektiğini savunurken, Korsan Parti Hareketi bu yaklaşımı genişleterek teknoloji kullanımının da bir insan hakkı olduğu vurgusunu yapar ve teknolojinin tüm insanlığın erişimine özgür bir biçimde sunulması gerektiğini belirtir.

Açık erişim olgusunu da ilgilendiren lisans anlaşmalarına değinen manifestoda çağın gerisinde kalmış telif ve mülkiyet haklarının yeniden düzenlenmesi gerektiği savunulur. Açık erişim yaklaşımlarının da paylaştığı kısıtlayıcı patent ve lisans anlayışlarına manifestoda da ciddi bir biçimde karşı çıktığı görülür. Bilgiyi üretenin ve sanatçının hakkının korunulacağını ama bunun mevcut patent ve lisans sistemi ile yapılamayacağı vurgulanır. Mevcut patent ve lisans anlayışının daha özgür ve paylaşımcı üretim modellerine yerini bırakması gerektiğinden bahsedilir.

Her alanda açıklık ve şeffaflığı savunma açısından da açık erişim yaklaşımlarının anlayışlarına paralel bir tutum takınıldığı belirtilmelidir.

Korsan Parti Hareketi'nin manifestosunda yakın gelecekle ilgili politik mücadelelerinde nelerin yer aldığı şöyle belirtilir:

“Korsan Partisi telif hakkı yasalarını kökten değiştirmeyi, patent sisteminden kurtulmayı

ve vatandaşın özel hayatın gizliliğiyle ilgili haklarına saygı duyulmasını ve bu hakların genişletilmesini sağlamayı hedefler. Patent ve telif hakları gibi modern dünyada üretilen her şeyin önünü tıkayan ve bazı kişi ve kuruluşlara haksız kazanç sağlayan, sanatçı ve bilim insanlarını sömürten sistemlere reform uygulamaya çalışmak, bu konseptlerin insanlarda yerleşmiş olması sebebiyle zor olsa da yakın gelecekte ulaşılamayacak bir amaç değildir. Bu amacın önünde duran başka bir engel ise bunun bir ülkenin kendi başına yapamayacağı bir şey olmasıdır. Türkiye'nin tek başına kendi içindeki telif haklarını iptal etmesi gibi bir durum küresel bir boykota sebep olacağından bu hareketin kolektif olması gereklidir. Bu da Korsan Parti'nin neden enternasyonel bir yapıda örgütlenmesi gerektiği sorusunun cevabını oluşturmaktadır. PPI, yani Pirate Parties International (Uluslararası Korsan Partileri) bu durumda devreye girmektedir. PPI sayesinde Korsan Partileri iletişim içinde kolektif çalışmalara girişebilecekler ve birbirlerine destek olabileceklerdir. Tüm Korsan Partilerin amaçlarında bulunan bu amaçlar dışında bizim ülkemize özel durumlardan ötürü internette sansüre ve dijital gözetime karşı da çalışmalar yürütmemiz gerektiği önemli bir gerçektir. Telif hakları ve anonimlikle ilgili çalışmalardan önce bizi örnek vatandaş haline gelmeye zorlayan uygulamalardan ve internetimize vurulan zincirlerden kurtulmaya çalışmamız gerekmektedir” [11].

Korsan Parti Hareketi yakın gelecek hedeflerine telif hakkı yasasını değiştirmeyi koymaktadır. Bu yaklaşım açık erişim hareketlerinin de politik karar alıcılardan beklediği bir durumdur. Özellikle bilimsel kitapların, dergilerin, araştırmaların tecimsel bir niteliğe büründürülerek kapatılmasına karşı açık erişim yaklaşımları ciddi tepkiler göstermektedir. Hatta açık dergi ve kitap hareketlerinin ortaya çıkışının başat gerekçelerini bu durum oluşturmaktadır. Bu anlamda açık erişim yaklaşımlarının paylaştığı bir düşünceyi Korsan Parti Hareketi'nin de desteklediği görülmektedir. Korsan Parti Hareketi mevcut telif ve patent

hakkının “sanatçı ve bilim insanlarını sömürten” bir niteliğe sahip olduğunu vurgulayarak da mevcut duruma bakışını ortaya koymaktadır. Korsan Parti yaklaşımını açık erişim yaklaşımlarından ayıran temel nokta ise birinin politik anlamda bir güç olma durumuna yaptığı önemin diğerinde bulunmaması ve karar alıcılara sadece tavsiyelerde bulunmasıdır. Korsan Parti Hareketi’nin bir diğer ayırt edici özelliği ise mevcut duruma küresel ölçekli bakması ve tek bir ülkede telif ve patent olgularını düzenlemenin mümkün olacağına inanmamasıdır. Hareket tüm dünya ülkelerini kapsayan enternasyonel girişimlerin başarı şansını olacağını ifade eder.

Korsan Parti Hareketi yayınladığı manifestoda telif haklarına ayrı bir alt başlık açmıştır. Telif Haklarında Reform olarak ifade edilen alt başlıkta şunlar yazar:

“Telif hakları sisteminin tarihsel olarak asıl amacı kültürel ve teknolojik çalışmaların üretilmesi ve yayılmasında bir denge oluşturmaktır. Fakat bugün o denge tamamen kaybolmuş durumdadır. Bugün, telif hakları tarihsel amacının tam tersi bir işe yarayacak hale getirilmiştir. Telif hakları ve telif sahibi şirketlerin para hırsları yüzünden bilgi ve kültürün akışı sektöre uğramaktadır. Yöneten zümreler bilgiyi tekeline almak ve ondan ekonomik anlamda yararlanmak istemektedir. İktidarların bu istekleri, ileride çok büyük sorunlara yol açacaktır. Korsan Parti’ye göre bir eserin ticari-olmayan amaçlarla kopyalanması ve kullanılması tamamen bedava olmalıdır. Dosya paylaşımı ve P2P sistemleri yasadışı hale getirilmektense desteklenmelidir, çünkü kültür ve bilgi paylaşıldıkça artan şeylerdir. Bu sistemlerin ve paylaşımın desteklenmesiyle internet dünyanın en büyük halk kütüphanesi haline gelebilir. Telif hakları sahibinin sanat eserini veya diğer bir eseri ticari amaçlarla sömürmesi beş yıl gibi bir süreyle sınırlandırılmalıdır. Günümüzün telif yasaları kesinlikle saçmadır. Kimsenin ölümünden yetmiş yıl sonra para kazanmasına gerek yoktur, zaten hiç bir film stüdyosu ya da müzik şirketi ticari kararlarını söz konusu

ürünün yüz yıl sonra hala satıpta oradan para kazanılacağı üzerine almamaktadır, çünkü bu düşük bir ihtimaldir. Günümüz dünyasında kültürel çalışmaların, sanat eserlerinin ya da genel olarak eserlerin ticari hayatı zaten oldukça kısa sürmektedir. Örneğin bir filmde ilk veya ilk iki yıl içinde kar edilmediyse, bir daha kar edilemeyecektir. Telif haklarının beş yıl gibi bir süreye indirilmesi bu yüzden yayıncılar için yeterlidir, ticari olmayan kullanım ise eser üretildiğinden itibaren özgür olmalıdır. Bu amaçlar ışığında DRM gibi kopya koruma sistemlerinin de tamamen yasadışı hale getirilmesi ve tüketicinin ürünü nasıl kullanacakları konusunda özgür hale getirilmesi gereklidir, çünkü yayıncıların bulunduğu ABD gibi ülkelerde bu monopol yayın şirketlerinin bu konularda ürettiği yasalar kendi yazıp kendi oynadıkları bir oyun haline gelmiştir, kendi karları ışığında kullanıcının parasını ödedikleri ürünü bile kullanım şekillerine karışmaya başlamışlardır. İşte Korsan Parti, birilerinin 17. yüzyıl telif ve tekel piyasası sistemine geri dönme arzusuna karşı çıkarak, alternatif modeller ve politikalar önererek geleceğin doğru, katılımcı ve işleyen siyaset sistemini oluşturmaktadır” [11].

Korsan Parti Hareketi, manifestosunda telif haklarının günümüzde tarihsel amacının dışına çıktığını belirtir ve hem yasanın kendisinden hem de kar hırsı güden şirketlerin yaklaşımlarından toplumsal yarardan ziyade şirketlerin çıkarına işleyen bir durumun meydana geldiği belirtir. Korsan Parti, açık erişim yaklaşımlarının da ortaya çıkış argümanlarına paralel biçimde kültür ve bilginin paylaşıldıkça çoğaldığından hareketle bir eserin ticari-olmayan amaçlarla kopyalanması ve kullanılmasının tamamen bedava olması gerektiğini savunur.

Manifesto patentler ile ilgili de önemli açıklamalar barındırır:

“Bugün bile bazı yoksul ülkelerde medikal patentler yüzünden insanlar ölmektedir, çünkü bilim insanlarının insanların yaşamlarını kurtarabilecek çalışmalarını

şirketlerin para kazanabilmesi için patent alınana kadar bekletilmektedir. Ülkemizde ilaç sanayii bakımından pek üretim ve geliştirme olmadığından bu bizim doğrudan değiştirebileceğimiz birşey değildir, fakat kardeş Korsan Partileri'miz bunu AB parlamentosunda değiştirmeyi amaçlamaktadırlar ve biz de insanların hayatlarıyla oynayan bu konularla ilgili reform yapılmasında onlara destek olmalıyız" [11].

Bilim insanların, insanların yaşamlarını kurtarabilecek çalışmalarının şirketlerin kar hırsına kurban edilmemesi gerektiği manifestoda belirtilir. Türkiye'deki Korsan Parti Hareketi'nin Avrupa Parlamentosu'ndaki kardeş Korsan Partilerin patentlere dönük mücadelelerini desteklediği de ifade edilmektedir. Açık erişimin savunduğu bilginin özgürce dolaşıma sokulması ve ticari anlayışların tekelinden çıkarılması gerekliliği yaklaşımını manifestoda da görmek mümkündür.

Sonuç

Türkiye'deki Korsan Parti Hareketi'nin açık erişim yaklaşımları ile ilişkiselliğini ele alan bu çalışmada Korsan Parti Hareketinin savunduğu argümanların önemli bir bölümünün açık erişim yaklaşımları içinde de yer aldığı görülür. Bununla birlikte Korsan Parti Hareketi, açık erişim yaklaşımlarının argümanlarını da içeren ama onları da aşan bir biçimde politik arenada karar alıcı pozisyonda olmaya çalışan bir güç olma yolunda irade göstermektedir.

Korsan Parti Hareketi bilginin özgürce dolaşımına vurgu yapmakta, telif ve patent haklarının bilgiyi kısıtlayıcı ve belirli kişi ya da kurumlara yönelik ticari çıkar sağlama yönlü tekelleştirici eğilimlerine karşı çıkmaktadır. Açık erişim yaklaşımlarının da temel argümanı olan bilginin paylaşıldıkça çoğalması yaklaşımı Korsan Parti Hareketi'nin de benimsediği temel bir unsurdur.

4. Kaynaklar

- [1] Bethesda Statement on Open Access Publishing, <http://legacy.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm> adresinden erişildi, 2003.
- [2] Tonta, Y., "Açık Erişim: Bilimsel İletişim ve Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık Üzerine Etkileri", **Sosyal Bilimlerde Yayıncılık 1. Ulusal Kurultay Bildirileri** içinde (s. 23-32), Ed. Kasım Karakütük, Ankara: TÜBİTAK ULAKBİM, 2006.
- [3] Kurşun, E., "An Investigation of Incentives, Barriers and Values About the OER Movement In Turkish Universities: Implications for Policy Framework", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2011.
- [4] Açık Erişim, <http://www.keyperspectives.co.uk/openaccessarchive/Briefing%20papers/Turkish%20version.pdf>, 2005.
- [5] McCulloch, E., "Digital Directions Taking Stock of Open Access: Progress and Issues", **Library Review**, C.55, S.6, 337-343 (2006).
- [6] Atılgan, D., Keten, B., "Açık Erişim Olgusu ve Ankara Üniversitesi", http://eprints.rclis.org/12203/1/Ankara_Universitesi_Bildiri_d%C3%BCzeltilmis.pdf, 2008.
- [7] Swartz, A., "Guerilla Open Access Manifesto", <http://openaccessmanifesto.org/gerilla-acik-erisim-manifestosu/>, 2008.
- [8] Pirate Party, <http://www.piratpartiet.se/english/>, 2014.
- [9] Korsan Partiler, <https://korsanparti.org/korsan-partiler/>, 2014.
- [10] Gözükeleş, İ., "Değişen İnternet ve Korsan Partisi",

<http://www.sendika.org/2009/12/degisen-internet-ve-korsan-partisi-izlem-gozukeles/>, 2009.

[11] Korsan Parti Manifestosu, <https://korsanparti.org/manifesto/>, 2014.